

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds-
och växtproduktionsvetenskap

Efter den Kungliga Krigsflygskolan

– Hur brukas F5 Ljungbyhed idag?

After the Royal Air Force Flight Academy

– How is F5 Ljungbyhed used today?

Martin Lindell

Självständigt arbete • 15 hp
Landskapsarkitektprogrammet
Alnarp 2015

Efter den Kungliga Krigsflygskolan – Hur brukas F5 Ljungbyhed idag?

After the Royal Air Force Flight Academy – How is F5 Ljungbyhed used today?

Martin Lindell

Handledare: Maria Kylin, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Examinator: Anders Larsson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Kandidatexamensarbete i Landskapsarkitektur

Kurskod: EX0649

Ämne: Landskapsarkitektur

Program: Landskapsarkitekturprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2015

Omslagsbild: Flottiljvakten 2015 av Martin Lindell

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: ortshistoria, kulturarv, byggnadsminne, militär, försvarsmakten, flygvapnet.

Sammandrag

Den här uppsatsen gräver på djupet i en av Sveriges mest ärofyllda anläggning genom tiderna, den Kungliga Krigsflygskolan F5 i Ljungbyhed. I 70 år tillhörde heden det svenska flygvapnet och har sedan 1998 fortsatt sina traditioner utan militär befattning. Idag är området en privatägd park som används för uthyrning till olika aktörer inom utbildning, rekreation och företagsverksamhet. Uppsatsen försöker ta reda på vilka förändringar flottiljen har gått igenom sedan avvecklingen för att föra en diskussion kring parkens bevarandeproblem och utvecklingsmöjligheter med hjälp av studier i Ljungbyheds militärhistoria, fältstudie och intervju med en pensionerad Kapten.

Nyckelord: ortshistoria, kulturarv, byggnadsminne, militär, försvarsmakten, flygvapnet.

Abstract

This rapport delves deeper into one of Sweden's most honorable establishment, the Royal Air Force Flight Academy F5 in Ljungbyhed. For 70 years the moor belonged to the Swedish air force and has since 1998 kept its traditions without any military authority. Today it is privately owned and provides facilities for education, business and recreational purposes. The purpose with this rapport is to figure out how the transition between an airbase and recreational park has affected the area. With studies in Ljungbyhed's military history, field study and interview with a retired Captain a discussion about preservation and the future can be had.

Keywords: ortshistoria, kulturarv, byggnadsminne, militär, försvarsmakten, flygvapnet.

Förord

Den här uppsatsen är ett kandidatexamensarbete i Landskapsarkitektur på Landskapsarkitektprogrammet SLU, Alnarp.

Jag vill tillägna tusen tack till min handledare Maria Kylin för värdefull feedback och medstudent Johanna Sunesson för korrekturläsning och referenshantering. För att underlätta med inventeringen har Lennart Perssons personliga anteckningar om byggnaderna kommit väl till hands. Slutligen vill jag ge ett stort tack till min farfar, Tore Lindell, för ovärderlig kunskap och guidning som gjort det möjligt för mig att slutföra arbetet. I min undersökning om F5 Ljungbyhed fick jag reda på att även min morfar en gång i tiden varit förlagd där som kavallerist, så jag känner idag en ännu starkare anknytning till platsen och önskar den god tillväxt i framtiden.

Lund, 2015-05-26, Martin Lindell

Sammandrag

Abstract

Förord

Inledning	1
Bakgrund	1
Syfte och mål.....	1
Material och metod	2
Begreppsförklaringar	3
Avgränsningar och disposition	3
Kungliga Krigsflygskolan	5
Ljungby hed	5
F5 Ljungbyhed	6
Försvarsbeslut 1996	7
Ljungbyhed Park	8
F5 idag	8
Infanterilägret	10
Dragonlägret	12
Husarlägret	14
Flygplatsen	15
Golfbanan	17
Slutsatser	18
Avslutning	19
Övergripande reflektioner	19
Metodreflektion	21
Framtida forskning	21
Referenser	22
Otryckta källor	22
Muntlig källa	
Personlig samling	
Arkiv	
Elektroniska källor	23
Tryckta källor	24

Bilaga 1 – Regeringsbeslut för byggnadsminne 1995

Bilaga 2 – Situationsplan med skyddsområde 1995

Inledning

Bakgrund

Jag minns mitt första besök på F5 Ljungbyhed när jag som barn var där för att se flyguppvisningarna. Den dagen flockades människor till flygfältet, något som var spännande och ytterst sällsynt för civila under Krigsflygskolans ledning. Jag var där i sällskap av min nypensionerade farfar, Tore Lindell, som tillbringat hela sin yrkeskarriär på F5.

1996 tog Sveriges riksdag beslutet att banta ifrån ett invasionsförsvar till ett anpassningsförsvar, vilket lade grund till avvecklingen av den Kungliga Krigsflygskolan i Ljungbyhed. Efter nedrustningen av åtskilliga militära anläggningar i Sverige kring millennieskiftet ställer jag mig frågan vad de stora områden, tidigare oåtkomliga för allmänheten, som försvarsmakten lämnat vidare används till idag? Vem brukar marken och hur skiljer sig områdets utformning idag ifrån före avvecklingen? Har det uppstått en bevarandeproblematik på grund av ortshistoria och kulturarv? Tillslut undrar jag vilka utvecklingsmöjligheter det finns idag? För att undersöka och söka svar på frågorna har jag valt att studera det gamla F5 området.

Syfte och mål

Syftet med uppsatsen är att föra en diskussion kring områdets bevarandeproblem och utvecklingsmöjligheter genom att jämföra hur F5-området användes förr och vem som brukar marken idag. Med bättre insikt över hur ortshistoria och kulturarv kan påverka markanvändningen kan vi bättre planera för utveckling av områden i liknande situation. Målet med uppsatsen är att undersöka hur försvarsmaktens avveckling av den militära anläggningen påverkat området.

Material och metod

Som förberedelse inför arbetet studerade jag litteratur omfattande Ljungbyheds militärhistoria i *Ljungbyhed genom sekler*, *Bondeliv i Riseberga och lägerliv på Ljungbyhed* samt *Flyget i Ljungbyhed 1926-1996 Krigsflygskolan 70år*. Med hjälp av min farfar Tore Lindell; pensionerad Kapten på F5(1946-1989), boende i Ljungbyhed och idag aktiv inom studiegruppen för Ljungbyheds Militärhistoriska Museum; kunde jag sedan nogare studera hur F5-området skiljer sig idag jämfört med före avvecklingen. I Tores hem i Ljungbyhed ägnade vi en lördagseftermiddag med kartmaterial och diskuterade byggnader och platser för att sedan åka ut tillsammans för närmare inventering av området. För att få ett bättre förhållningssätt till kartor läste jag J.B. Harleys *Maps, knowledge and power* där han skriver om olika perspektiv man bör ha i åtanke när man analyserar kartor. Genom intervju med Tore, fältstudie samt granskning av historiska kartor och flygbilder med nutida har jag fått förståelse för hur området har förändrats för att besvara delfrågorna:

- Vem brukar marken idag?
- Hur skiljer sig F5-området idag ifrån före avvecklingen?

Schematiska situationsplaner har jag skapat över parkområdena med hjälp utav lantmäteriets ortofoto, fastighetskarta och Klippans kommuns adresskarta över Ljungbyhed samt egna observationer och fotografier under fältstudien. Bifogade bilagor med riksdags-beslut och situationsplan med skyddsområde är tillhandahållna ifrån Riksantikvarie-ämbetet. Jag har även studerat föreningsrapporter, tidningsartiklar och framförallt dokument ifrån Klippan kommuns digitala arkiv för att skapa mig en egen uppfattning om hur området fungerar idag för att reflektera kring:

- Finns det en bevarandeproblematik?
- Vad finns det för utvecklingsmöjligheter?

Begreppsförklaringar

Dragon - Infanteri som förflyttar sig med häst men strider till fots.
Husar - Lätt kavalleri som strider ifrån hästryggen med sabel och pistol.
Reaplan - Tidigt namn för jetplan, på grund av sina reaktionsmotorer.

Avgränsningar och disposition

Jag har valt att avgränsa mig till ett utav områdena i Skåne som avvecklades under *försvarsbeslutet 1996*, flygfältet F5 i Ljungbyhed. Samtliga byggnader på området har inventerats men kommer inte att täckas i uppsatsen utan bara dem som har stora bevarandevärden eller som jag på annat vis dömer intressanta nog för att måla upp en bild av hur situationen ser ut. Uppsatsen inramas i två avsnitt, *Kungliga Krigsflygskolan* och *Ljungbyheds Park*, där den första beskriver tiden under militären och den andra redogör hur flottiljområdet ser ut och brukas idag. För att förtydliga hela parkområdet delas även det upp i fem delar; *Infanterilägret*, *Dragonlägret*, *Husarlägret*, *Flygplatsen* och *Golfbanan*. I mina slutsatser sammanfattas och diskuteras de två avsnitten samt besvaras de första två delfrågorna. Som avslutning reflekterar jag övergripande kring bevarandeproblematik och utvecklingsmöjligheter, uppsatsens metodval och hur framtida forskning i ämnet kan fortskrida.

Kungliga Krigsflygskolan

Ljungby hed

"Den 1 juli 1926 blev en ytterst märklig dag i Riseberga kommuns historia. Denna dag skulle bli vändpunkten för Ljungbyhed och hela dess omnejd."¹

För Ljungbyhed, en liten by i nordvästra Skåne, skulle det innebära 70 år av militär flygutbildning. Militären hade dock varit närvarande på området långt före några flygplan någonsin lyfte ifrån heden.

Redan på 1600-talet var Bonarps- och Ljungbys flacka sandhedar, norr om Söderåsen, övningsfält för kavalleri. Hedområdet kom att bli den främsta exercisplatsen för Skånska Infanteri-, Dragon- och Husarregementets sommarläger ända in på 1900-talet. Än idag lever benämningar ifrån regementenas tid kvar på F5-området och delar upp bebyggelsen i tre delar; Infanteriläget i söder, Dragonläget i mitten och Husarläget i norr. De första seklerna fanns inga förläggningar på heden förutom tält och de första riktiga byggnaderna uppfördes först på sena 1800-talet.² Många utav dessa byggnader står kvar på området och är idag byggnadsminnesmärkta.

1892 tillkom järnvägen till Ljungby och var anledningen till att orten fick byta namn till Ljungbyhed för att inte förväxlas med en annan dåvarande järnvägsstation. Enligt generalstabskarta ifrån 1944 hamnade stationsbyggnaden strax utanför nuvarande F5-området där järnvägen löpte söderifrån genom Röstånga och vidare nordväst, via Ljungbyhed och över Rönne å, mot Klippan. Trafiken upphörde 1961 men spåren ligger fortfarande kvar.³

De första flygningarna i Ljungbyhed utfördes 1910 av Hjalmar Nyrop som, tillsammans med Oskar Ask, byggde och flög det första svenska flygplanet kallat "Gräshoppan". Åren därpå startade flygplanstillverkaren Enock Thulin sin flygskola som utbildade både civila och militära piloter mellan 1915-1920, så för Sverige var utbyggnad av flygfältet ett naturligt nästa steg.

¹ Eliasson, B (1983), sid. 114.

² Stridsberg, S (1996), sid. 9-11.

³ Eliasson, B (1983) sid. 266.

F5 Ljungbyhed

I försvarsbeslutet 1925 bestämde Sveriges riksdag att ett självständigt flygvapen med egen förvaltning var nödvändigt, vilket banade väg för fyra flygkårer (F1-4) och en flygskolkår (F5) i Ljungbyhed.⁴ Tätorten Ljungbyhed byggdes ut, i takt med att den militära aktiviteten ökade, och transformerades under åren till en utbildningsort. De nya invånarna, många av dem tillfälligt boende elever, gav nytt liv till bygden. Planeringsarbete och vägbygge öppnade även upp nya arbetstillfällen där många arbetslösa, främst ifrån Skåne, kunde sysselsättas.⁵ Samtidigt som flygvapnet tog mer plats i Ljungbyhed upphörde både Infanteri- och Dragonregementet. Husarerna flyttades till Helsingborg och allt utom flygvapnet hade fasats ut ifrån Ljungbyhed 1927.⁶

Under 30-talet var oron stor ute i världen och även Sverige tvingades rusta upp. När andra världskriget bröt ut 1939 var det uppenbart hur vitalt ett flygvapen var för att kunna försvara landets gränser. Även efter kriget fortsatte det Svenska flygvapnet att expandera och flyget hade blivit en vardag för de civila i Ljungbyhed.

Tanken på att dagligen utsättas för bullret ifrån flygplanen var dock något som oroade de boende på 50-talet då reaplanen för första gången introducerades. Planering av nya bostäder i Ljungbyhed, för att dämpa den dåvarande bostadsbristen, kunde bara lösas genom en kompromiss med F5 där vissa tider på dygnet hade flygförbud.⁷ Bodde man i linje med inflygningsbanan fick man dock räkna med att avbryta sina samtal vid middagsbordet, när skolflygplanen övade landningar med en minuts intervall.⁸

Ifrån att ha det fjärde största flygvapnet i världen på 50-talet rustade Sverige sakta ned på 70-talet, vilket självfallet påverkade även Ljungbyhed. Nya utbildningar började dyka upp för att fylla kapaciteten på F5 under 80-talet. Trafikflygare, flygledare och vädarskola flyttades till området vilket även stimulerade nybyggnationer.⁹

⁴ Eliasson, B (1983), sid. 107-114.

⁵ Haller, P (1974), sid. 265.

⁶ Eliasson, B (1983), sid. 82-101.

⁷ Eliasson, B (1983), sid. 161.

⁸ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

⁹ Stridsberg, S (1996), sid. 126-133.

Försvarsbeslutet 1996

Enligt försvarsbeslutet 1996 skulle den Kungliga Krigsflygskolan F5 avvecklas för att officiellt lägga ner sin verksamhet inom två år. Som ett sista farväl hade man samma år som försvarsbeslutet fattades, i enlighet med flygvapnets 70-årsjubileum(1926-1996), en flyguppvisning med 80 000 besökare.¹⁰ Jag själv var där som liten grabb och erinrar mitt första såkallade *bang* när jetplanet JAS 39 Gripen sprängde ljudvallen.

Den officiella avvecklingen av den Kungliga Krigsflygskolan F5 skedde den 30 juni 1998. Flygvapnets flygskola flyttades till Skånska flygflottiljen F10 i Ängelholm medans flygledarna och väderskolan inrättade sig i Halmstad. Kvar på området blev Trafikflyghögskolan, som övertogs av Lunds Universitet, för att fortsätta utbilda piloter.¹¹

F5 Ljungbyhed hade således övergått till *Ljungbyhed Park AB*, nu Klippans kommuns ansvar, och kostnader för ett sådant projekt var inte försumbara. Kommunen valde då att ta hjälp utifrån och kunde på så sätt skapa 200 nya arbeten för att försöka kompensera för de 550 som försvann efter försvarsbeslutet. 35 % av Ljungbyhed Park AB såldes till *Peab Syd*, ett av nordens ledande bygg- och anläggningskoncern för att få hjälp med förvaltningen. 30 % såldes även till Ulf Aronsohn, *Ulab Förvaltnings AB*, som är en lokal företagare med ett brett kontaktnät.¹²

2009 hade moderbolaget *Peab AB* köpt dem sista utav både Ulabs och kommunens aktier i Ljungbyhed Park AB och äger parken ensam idag. De står nu själva för förvaltningen och hyr ut sina lokaler till bland annat flyg-, idrotts- och motorklubbar.¹³

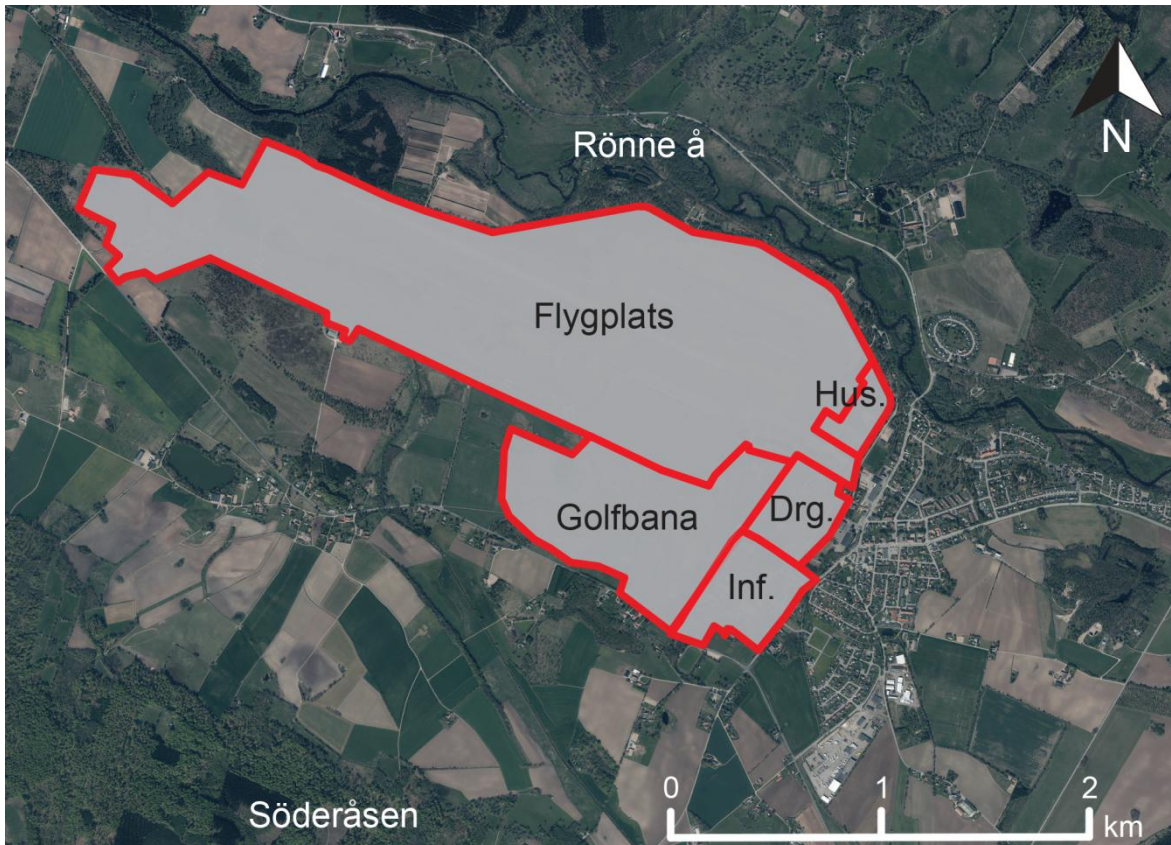
¹⁰ Svensk Flyghistorisk Förening [online] 2015-04-18

¹¹ Svensk Flyghistorisk Förening [online] 2015-04-18

¹² Dagens Nyheter [online] 2015-05-10

¹³ Ljungbyhed Park [online] 2015-04-18

Ljungbyhed Park

Kartbild över F5 Ljungbyhed och ort. Ursprungligt ortofoto ©Lantmäteriet[12014/00764]

F5 idag

*"Välkommen till
Ljungbyhed PARK
för arbete,
konferens och rekreation
och med egen flygplats!"*

Så lyder välkomstsylten när man anländer till parkens huvudentré. Parken utgörs idag utav ett 100-tal byggnader, 72000 kvadratmeter mark med komplett golfbana och 4 landningsbanor.

Det första mötet med Ljungbyhed Park är den före detta flottiljvakten som är tillhåll för *Patrull Nattögat*, en frivillig organisation som patrullerar Ljungbyhed på kvällarna för att främst förebygga inbrott. Vidare in på området, längs *Gamla Bonnarp svägen*, korsas Infanterilägre och Dragonlägre tills vägen delas och besökaren möts utav ett *SK60*, det ännu populära skolflygplanet. Upprest på en pelare några meter upp i luften sätter planet direkt sin prägel på platsen. Västerut fortsätter *Gamla Bonnarp svägen* rätt igenom golfbanan med utsikt över både *Söderåsen* i söder och flygfältet i norr. Flygplatsen är fortfarande inhägnad men annars är stängslen som förut omringade området borttagna. I övrigt är tillgängligheten för framförallt bilar god med många hårdgjorda ytor för parkering.

De bebyggda delarna har ett strikt planmönster med regements- och kompanigator som har fått behålla sina gamla namn. Trädalléer omfamnar fortfarande de stora grasmattorna som anlades på det tidiga 1900-talet. Det är uppenbart att ett medvetet val har gjorts att försöka bevara området så som det har sett ut förr i tiden.¹⁴ I huvudsak domineras området av byggnader ifrån Krigsflygskolans tid men det finns ännu 41 stycken mellan 1880-1940 som är byggnadsminnes klassade (BM) sedan 1995, då under Fortifikationsverkets förvaltning, med aktuellt¹⁵ lagskydd ifrån 2003-04-15 enligt 3 kap. Kulturminneslagen (KML).

Byggnadsminnena i Ljungbyhed Park har tre olika kategorier av skyddsföreskrifter. Majoriteten av de 41 byggnader får varken flyttas, rivas eller ändras exteriört. Sex stycken av dem är undantag för regeln och får till sitt yttre modifieras. Fyra byggnader har fullt skydd och får varken förändras i stomme eller planlösning. Tre markområden¹⁶, ett på varje läger, har även skyddsföreskrifter som bestämmer att de ska vårdas i ett sådant skick att karaktären bevaras utan tillkomsten av ytterligare bebyggelse eller ändringar i mark och vegetation.¹⁷

Schematisk kartbild över F5-områdets bebyggelse.

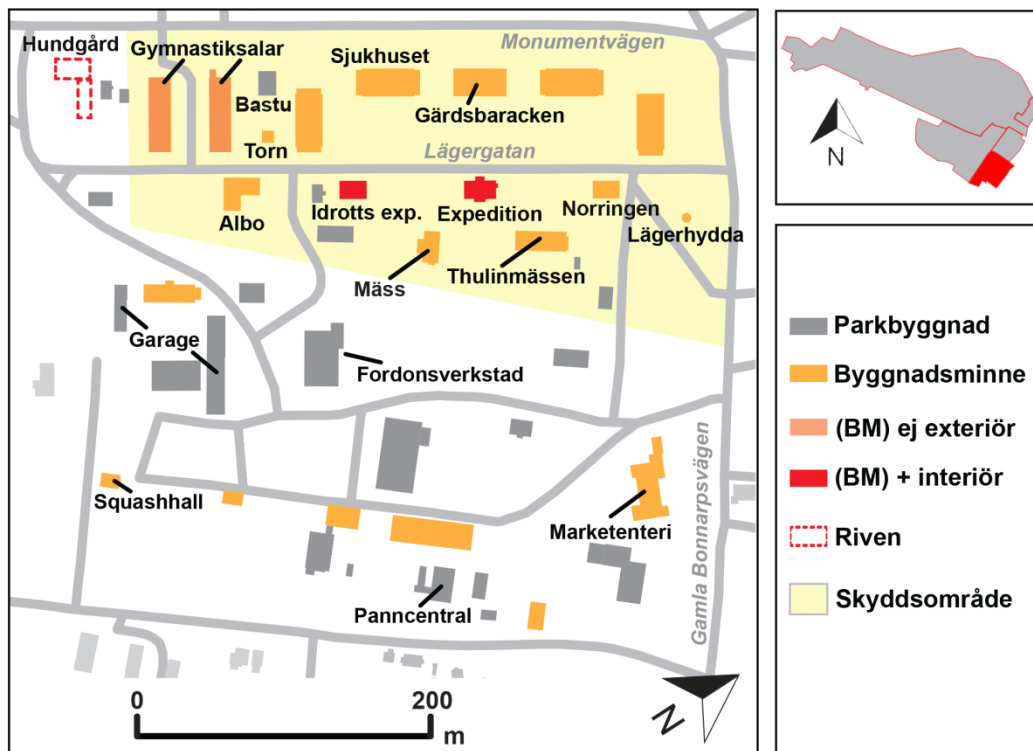
¹⁴ 1982 Mark- och vegetationsplan

¹⁵ Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister

¹⁶ Situationsplan med skyddsområde [se bilaga 2]

¹⁷ Regeringsbeslut för byggnadsminne [se bilaga 1]

Infanterilägret

Det största bebyggda området på F5 är Infanterilägret. Några av de tidigaste byggnaderna på heden var lägerhyddorna som byggdes där 1872. Hyddorna hade ursprungligen trägolv med halmtak men täcktes 1892 med träspån istället.¹⁸ Idag finns bara en av Ljungbyheds ursprungliga lägerhyddor kvar på Infanterilägret och den ligger närmast Gamla Bonnarpssvägen. Halva lägret, som ligger under skyddsföreskrifter, präglas i stort utav gula och röda brädfodrade byggnader uppförda under 1880-90 talet. De är karaktäriserande för området och återspeglar dåtidens arkitektur med lövsågade detaljer.

Lägerhydda på Infanterilägret.

Inom skyddsområdet står Onsjö-, Gärds-, Göinge- och Willandsbaracken som till mestadels är tomma men hyrs ut som förläggningar till bland annat idrottsföreningar och bilklubbar. Gärdsbaracken var på 80-talet angripet av husbock, en insekt som äter och urholkar träet inifrån. Baracken eldades då upp och ersattes med en kopia. När golfgymsnaset tillkom på området renoverades det gamla sjukhuset till elevboende, vilket betydde att eleverna hade tillgång till logi, träningsmöjligheter och restaurang inom gångavstånd.¹⁹

¹⁸ Eliasson, B (1983), sid. 70.

¹⁹ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

Lägervägen på Infanterilägret med Gäldsbaracken längst till vänster i bild och idrottsexpedition till höger.

Militärlivet har alltid byggt på att fostra den fysiska aktiviteten, en del av den militära ideologin, och allt ifrån orientering till fotboll och brottning har utövats på F5. Infanterilägret rymmer därför inte helt emot förväntan två renoverade gymnastiksalar, förut flygmaterieförråd. Båda byggnaderna är byggnadsminnen och får enligt skyddsföreskrifter varken förflyttas eller rivas men kan ändras exteriört ²⁰.

Mittemellan idrottshallarna och barackerna reser sig en högst besynnerlig röd träbeklädd byggnad. Det är ett vattentorn ifrån 1926, samma år som F5 grundades, vilket utläses tydligt på vindflöjeln. "Det är tornet man siktar på när man slår ut ifrån håll 18!" påpekar Tore under fältstudien, som efter pensionen blivit hobbygolfare tack vare parken. Bakom tornet finns flottiljens stora bastu som fortfarande är i drift. Mitt emot Gäldsbaracken, på andra sidan lägergatan, står den gula expeditionsbyggnaden som tillsammans med idrottsexpeditionen är de två byggnadsminnen på Infanterilägret som har striktast skyddsföreskrifter. Tillsammans med *Albo* och *Norringen* hyrs de ut som kontorsbyggnader. Officersmässen, även kallad Thulinmässen, och underofficersmässen kan också hyras ut för mindre festsällskap.

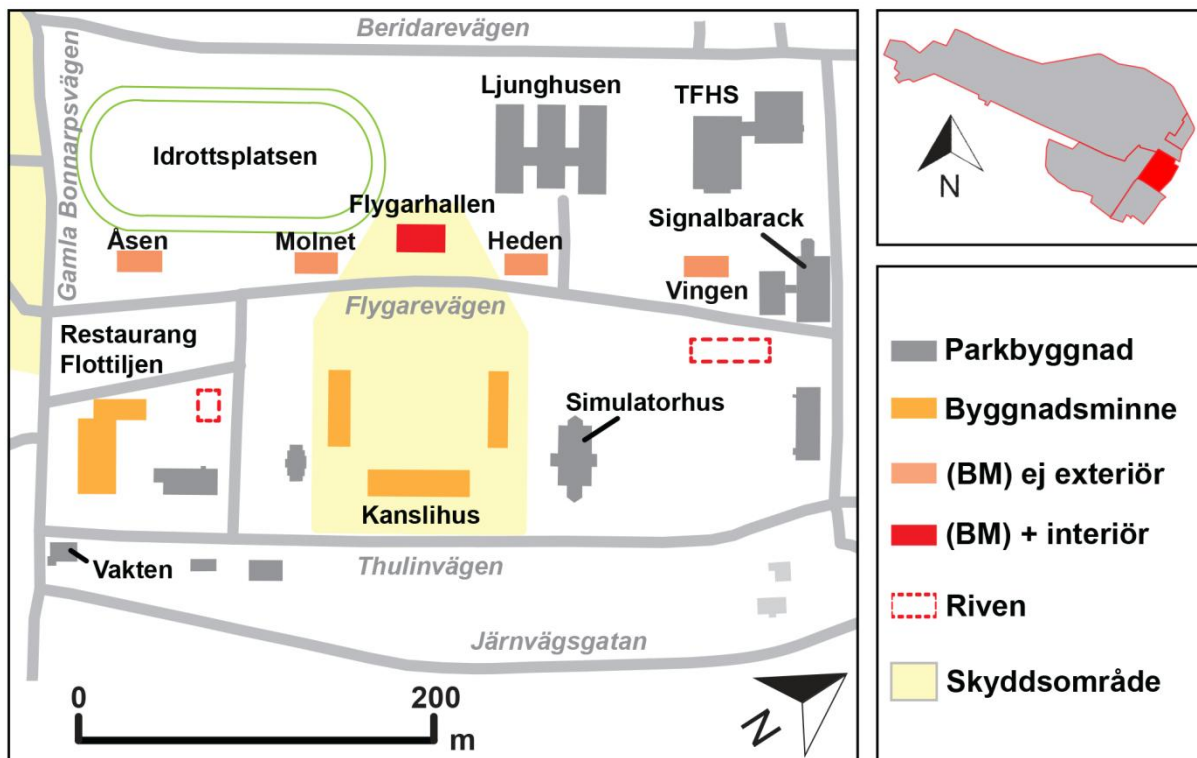
Vattentornet med bastu i bakgrunden.

Ett av byggnadsminnena utanför skyddsområdet är marketenteriet som var ett stort fik för de värnpliktiga. På baksidan hade man förr en dansbana, där en speciell grind mitt emot flottiljvakten tillfälligt kunde öppnas för civila, men är idag bara hårdbelagd av asfalt. Övriga byggnader som ska bevaras är squashhallen och fem stycken gamla materieförråd. Hundgården som tidigare huserat militära djur revs 2015. I Infanterilägrrets södra parti finns flera garage med fordonsverkstad som bland annat används till parkens trädgårdsskötselmaskiner. Här finns även en panncentral som gör parken självförsörjande på värme och skulle dessutom kunna kopplas ihop med resten utav Ljungbyhed.²¹

²⁰ Regeringsbeslut för byggnadsminne [se bilaga 1]

²¹ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

Dragonlägret

Dragonlägret är flottiljens centrala parti och huserade förr dem vitala administrations och kontrollbyggnaderna. Beridare-, Flygare- och Thulinvägen är de tre axlar som korsar lägret och binder ihop hela flottiljen.

På 1930-talet, efter Dragonregementet hade upphört, rev man många byggnader i lägret för att ge ny plats åt flygvapnet och ersatte dem med nya tegelbyggnader i funktionalistisk stil. De gamla stallarna byttes bland annat ut mot idrottsplatsen och idag finns bara fem av de äldsta byggnaderna kvar; *Åsen*, *Molnet*, *Heden*, *Vingen* och det *Hallbergska huset* som var musikfanjunkarens bostad och senare kadett- och aspirantmässa.²² Åsen, Heden, Vingen och Molnet, samtliga byggnadsminnen, är namn på officersbostäderna för ungarlar som idag fungerar som hyresförläggningar. Precis som gymnastiksalarna i Infanterilägret så får bara förändringar på byggnaderna ske utvändigt²³.

Flygarhallen, ett annat byggnadsminne med fullt skydd, var flottiljens samlingslokal för lektioner, filmvisning och församlingslokal. Den fungerar idag som aula med plats för cirka 200 personer. Under militärens sista år bestämde man att sluta visa filmer i flygarhallen för att istället hjälpa byns lokala biosalonger. Det bidrog till att biografen *Grand* i Ljungbyhed blivit något av en kultplats och idag kommunens enda biograf.²⁴

²² Stridsberg, S (1996) sid. 11.

²³ Regeringsbeslut för byggnadsminne [se bilaga 1]

²⁴ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

En av områdets större byggnader och blickfång är det gamla kanslihuset, med sina två flyglar, i rött tegel ifrån 1937. Flyglarna var då kaserner för flygskolans kadetter och aspiranter.²⁵ Tillsammans med flygarhallen omfattas de av Dragonlägrets skyddsområde. Idag är kanslihuset kontorsbyggnad för *Hotell Ljunghed* Park som erbjuder förläggning och konferens i flera av parkens lokaler medans den södra flygeln hyrs ut som kontorsbyggnad. Intill den norra flygeln, som idag har sina lokaler lediga, byggdes 1994 ett simulatorhus för trafikledarskolan. Den var bland annat inredd med flygsimulatorer men hann bara användas i några få år tills försvarsbeslutet gick igenom. Lokalerna står fortfarande tomma men tillhör hotellet.

Välskött gräsmatta framför kanslihuset och dess flyglar.

Det sista byggnadsminnet på Dragonlägret är den gamla militärmatsalen, idag kallad *Restaurang Flottiljen*, vilken har stor kapacitet och är tillgänglig för uthyrning av stora festsällskap. Utanför restaurangen stod förut den lilla filmbaracken, främst användes den som instruktionssal, men revs i år. Även flygelevernas gamla omklädningsrum revs då. Idag delar högskole- och gymnasieeleverna på en egen studentförläggning, *Ljunghusen*, som byggdes under sena 80-talet. Här bor de granne med både Trafikflyghögskolan och idrottsplatsen.

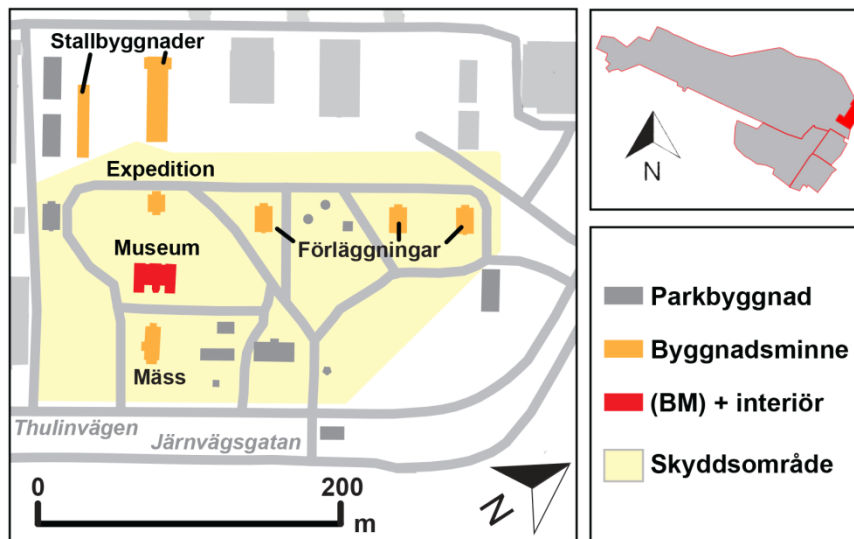
Idrottsplatsen med löpbana och fotbollsplan, som utgör en stor del utav Dragonlägret, var huvudplan för militärens fotbollsturneringar. Förut hade lägret en simbassäng, mellan flygarehallen och kanslihuset, där den förste flygeleven i varje årskull fick ta ett dopp efter sin första ensamflygning. Den fylldes igen på 60-talet när det kommunala badet öppnade i Ljunghed och är idag bara en öppen gräsmatta inom skyddsområdet²⁶.

Signalbaracken, med sitt observationstorn, och instruktionsverkstaden är några av de få byggnader som fortfarande används till det som de var skapta för och är idag till teknikskolornas förfogande.

²⁵ Eliasson, B (1983), sid. 139-140.

²⁶ 2013 Byggnader i Dragonlägret [Arkiv]

Husarlägre

Nästan allt som finns kvar av Husarlägre ligger under skyddsområdet. De stallar och baracker som förr byggde upp stommen av Husarlägre revs i takt med att kavalleriet ersattes av flygvapnet. Hangarer byggdes och tillförde barriärer till både Dragonlägre och flygplatsen. Trots det har ett fåtal gula träbyggnader ifrån 1890-talet samt ett par rödmålade stallbyggnader bevarats.

I den gamla underofficersmässen håller studiegruppen för *Ljunghedens Militärhistoriska Museum* till varje fredag sedan 2007 för att gå igenom fotografier ifrån tiden under den Kungliga Krigsflygskolan.²⁷ Det är ett sätt för gamla yrkesverksamma på F5 att träffas och väcka goda minnen till liv samtidigt som man gör en historisk dokumentation för kommande generationer. Gruppen har ungefär 160 000 bilder att gå igenom och det uppskattas dröja ända tills 2050 innan dem har dokumenterats.²⁸

Det militärhistoriska museet har tagit husrum i officersmässens gamla lokaler och är öppen på sommarhalvårets helger. Där visas upp en stor samling av krigsmateriel och bilder ifrån det gångna seklet. Museet är också det fjärde och sista byggnadsminnet i parken som har fullt skydd ifrån förändring²⁹. Mot museumets expeditionbyggnad står två gamla stallbyggnader som idag bara används som förråd. De tre sista byggnadsminnena är de gula förläggningsbyggnader som kan hyras ut.

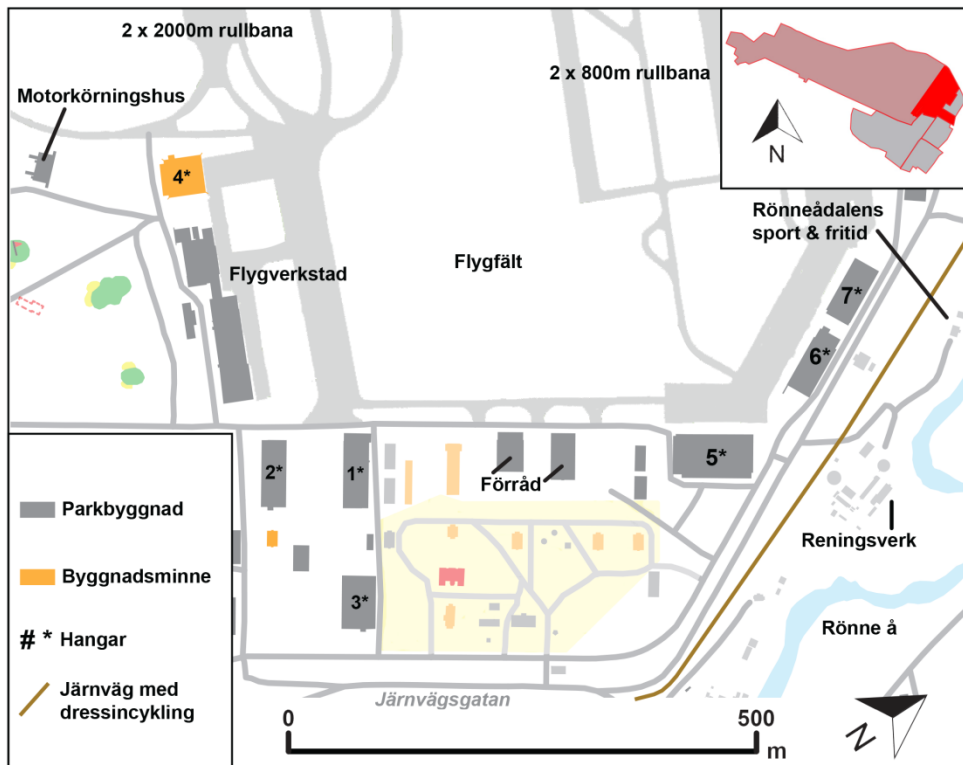
Framsidan av det militärhistoriska museet.

²⁷ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

²⁸ Helsingborgs Dagblad [Online] *Högtflygande historier om gamla F5*, 2015-05-06.

²⁹ Regeringsbeslut för byggnadsminne [se bilaga 1]

Flygplatsen

Än idag utförs civilflygningar på flygfälten i Ljungbyhed av Trafikflyghögskolan (TFHS) i enhet av Lunds universitet och är således världens äldsta (1910-2015) fortfarande aktiva flygplats.³⁰ Ursprungligen lät man boskapsdjur som får beta på heden för att klippa gräset vilket gjorde det möjligt för flygplanen att enklare lyfta och landa.³¹ När reoplanen kom till F5 på 50-talet hårdgjordes flera sträckor av heden, först två mindre parallella rullbanor på 800m vardera och senare ytterligare två 2000m långa och 40m breda, för att kompensera för start och landningssträckorna. Idag används bara de stora rullbanorna för flygning.

Flygplatsen är det enda område i parken som besökare inte fritt kan röra sig på, av förklarliga skäl. Flygfälten, hangarerna och verkstäderna är inhägnade för att i huvudsak brukas av behörig personal och studenter. Flygverkstaden hyrs idag av *Saab AB* och används fortfarande som den gjorde förr och det är inte helt ovanligt att ett SK60, försvarets skolplan, landar och underhålls här. Det märkbara bullret ifrån flygfältet härstammar idag ifrån de icke luftburna motorfordonen. De kortare rullbanorna används av motorentusiaster, då föreningar för bil- och motorcyklister har tillkommit på området, och event för dem är en stor del av dagens aktivitet på flygfältet. Avrostning i Ljungbyhed är en populär tillställning även för motorcyklistburna poliser.

³⁰ Ljungbyheds Militärhistoriska Museum [online] 2015-04-19

³¹ Eliasson, B (1883) sid. 155.

Hangar 4, ifrån slutet av 1920-talet, var den första hangaren som byggdes på F5 och står sig än idag i solid betong ute på flygfältet.³² Den största byggnadsförändringen av flottiljen hände i samband med andra världskriget. Jämförelse av ett flygfoto över F5 Ljungbyhed 1936 och generalstabskarta ifrån 1944 visar att i upprustning till andra världskriget byggdes hangar 1,2 och 3 på mark som gjorts tillgänglig på husarlägret. Hangar 1 och 3 används idag av gymnasieskolan *Flygteknikcenter Ljungbyhed*, en yrkesföreberedande utbildning för flygtekniker, och trafikflygskolans flygplan. Hangar 2 inreddes med stora mattor för brottargymnasiet men försvann strax efter att golfgymnasiet lämnade området och är idag bara ett förråd.

Under andra halvan av kriget byggdes flygplatsen ut norr om Husarlägret enligt flygbild ifrån 1947. Ytterligare två hangarer, 5 och 6, byggdes då till med en sista utökning av Hangar 7 1989³³. Idag hyrs de ut för förvaring av bland annat husvagnar och husbilar och maskiner för trädgårdsskötsel förvaras i förråden. Ute på flygfältet finns det ännu kvar väderskydd som tillhörde *framom*, eller främre klargöringsområde, som under krigstid skulle skydda de flygplan som stod uppställda och redo i anslutning till landningsbanorna. Mellan hangar 4 och golfbanan testas flygplanen i Motorkörningshuset. Där kan obemannade reoplan provköra sina motorer utan risk för personskador.³⁴

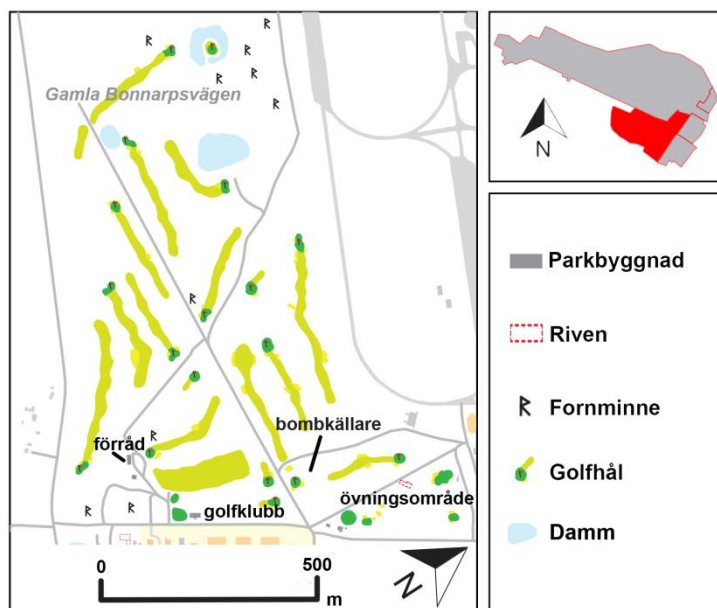
Precis utanför flygplatsen i norr, över järnvägsspåret intill Rönne å, finns både ett reningsverk och ett litet friluftscentrum. *Sport & Fritid* erbjuder paddling i ån och dressincykling norrut på spåret.

³² Eliasson, B (1883) sid. 119.

³³ Byggnader i Husarlägret [arkiv]

³⁴ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

Golfbanan

Den allra största förändringen av flottiljens landskap har skett på Drottningberget, som höjden kallades förr. Enligt generalstabskartan ifrån 1944 var det en stor öppen utsiktsplats som hade sikt över hela heden. Redan 1933 grävdes de första hålen fram för en golfbana, då bara några få hål för officerarna. Senare utökades det till 9 hål tillsammans med grundandet av Ljungbyheds golfklubb 1956. Då började man även ta emot gäster utifrån, givetvis vid uppvisande av legitimation hos vakten. 2000 var det dags att bygga ut en komplett golfbana med 18 hål som invigdes 2002.³⁵

Väderskolan, som flyttades ifrån F12 i Kalmar 1982, är idag en fin golfklubb med krog. Precis utanför klubbhuset finns en övningsgreen och en driving range, för att öva utslag. Där det gamla klubbhuset låg för tio år sedan finns ytterligare ett stort träningsområde med utslagsplats ovanpå en av de gamla bombkällarna. I det gamla ammunitionsförrådet förvarar stamgästerna sina golfartiklar. Klippan kommun valde 2008 att flytta sin golfverksamhet ifrån Perstorp till Ljungbyhed då det fanns kapacitet för ett golfgymnasium där eleverna både kunde träna och bo. Bara efter några få år flyttade internatet igen till Helsingborg eftersom eleverna tyckte att det inte fanns tillräckligt med verksamheter i Ljungbyhed.³⁶

Gamla väderskolan som idag är en välbesökt golfklubb.

Gamla Bonnarp svägen, som förut kopplade med byn Bonnarp i väst, fungerar nu som en matargata för att det ska vara lättare att ta sig runt med bil till de olika hålen. Golfbanan har inga byggnadsminnen men runt omkring banans fairways finns det inbakat fornminnen som gravrösen att bevara.

³⁵ Ljungbyheds Golfklubb [online] 2015-04-18

³⁶ Lindell, Tore, muntligen, 2015-04-25

Slutsatser

Dagens F5 Ljungbyhed är en park för rekreation och utbildning. Marken har gått ifrån statligt ägd, till kommunalt och idag helt privatägd av Peab där många jobb kunde räddas tack vare privatiseringen. Parkens läge och historia har medfört ett nischat utbud av attraktioner som inte allt för ofta finns att hämta på annan plats i Skåne.

Ljungbyhed Park förvaltar 41 byggnadsminnen och tre stycken delområden som enligt speciella skyddsföreskrifter ska bevara den gamla flottiljens karaktär med hög skötselrekvens. Majoriteten av byggnaderna på området står dock idag antingen tomma eller används bara periodvis som förläggningar, förråd eller företagskontor. Sedan avvecklingen har andra byggnader rivits periodvis då kostnaden att förvalta och restaurera dem inte överrensstämmer med dess värde. Flygverksamhet pågår fortfarande men inte alls i samma utsträckning som förr och bara två av de fyra rullbanorna används som landningsbanor. Trots detta är Lunds trafikflygutbildning samt den tekniska gymnasieskolan ett stort värde för orten och fungerar idag som ett levande kulturarv. Motorentusiaster har kunnat öka sin aktivitet i och med tillgängligheten till flygfältets rullbanor där bland annat uppvisningar och avrostning ligger på schemat.

F5-området har försökt bibehålla sin profil som idrotts- och utbildningscentrum med både fysisk aktivitet och teknisk kunskap i fokus, precis som under militärens gamla dagar. Idrottsutbildningar med internat i golf och brottning har förut varit stora satsningar för kommunen men har under åren minskat i popularitet för att tillslut försvinna på grund av Ljungbyheds brist på verksamheter för unga samt dess geografiska läge. Än idag är idrottsklubbarna de mest frekventa brukarna av området men det genererar fortfarande inte en tillräcklig efterfrågan för att till exempel en restaurang ska gå runt. Förutom Golfkrogen, som endast serverar lunch, finns här ingen matsservering på heltid trots fantastisk potential framförallt i den stora Restaurang Flottiljen. Den största attraktionen för tillfället är golfbanan, som byggdes ut när allmänheten fick tillgång till marken, och har på sommarhalvåret alltid ett stort antal besökare.

Avslutning

Övergripande reflektioner

Det första som slog mig när jag började lära känna F5-området var dess extrema potential för förläggningar, matsalar, fysiska aktivitet och utbildning. Hade man haft tillgång till en sådan anläggning i min hemstad Helsingborg hade den garanterat varit full med aktivitet dagligen. Ett par viktiga aspekter som genomsyrar möjligheterna för det gamla militärområdet är dess läge, lokaler och efterfrågan. Som exempel har Ystads gamla garnison, där min faster nu bor, nära till både havet och staden. Efterfrågan är stor och i det här specifika fallet används även lokaler till filminspelning, bland annat Wallander filmerna har spelats in där. F10 i Ängelholm, som under en kort tid tog över F5 Ljungbyheds trafik innan sin egen avveckling, ansluter till den större tätorten vilket gör området attraktivt för både rekreation och verksamheter av många människor.

Ser vi tillbaka på de tre aspekterna så har F5-området mer än gott om lokaler för förläggning, framförallt inom teknik och idrott, och matsalar. Med tanke på att Ljungbyhed i dagsläget faktiskt har en järnvägsförbindelse men bara används som dressincykling, samtidigt som det är en bra bit ifrån E4:an är parkens läge inte direkt optimalt. Det återspeglas i skolelevers ovilja att bo kvar i området trots relativt god bussförbindelse till större tätorter. Dock har man väldigt nära till naturvärden som Söderåsen och Rönne å. Vad behövs då för att området ska göras tillgängligare? Parken ligger redan centralt i den lilla orten med cirka två tusen invånare. Är det kollektivtrafiken till större städer som förhindrar att skolutbildningar stannar och skulle det göra en enorm skillnad ifall järnvägen istället kom tillbaka?

Efterfrågan av Ljungbyhed Park baseras bland annat på de två föregående aspekterna och verkar i dagsläget vara ganska milt, mycket beroende på sitt nischade utbud. I skrivande stund är det stor bostadsbrist i Sverige. Det är även oroligt ute i världen med flyktingströmmar och tankar om att området teoretiskt sätt skulle fungera, åtminstone temporärt, som en flyktingförläggning har inte passerat mig och inte heller migrationsverket. 2014 började förhandlingar mellan Peab och migrationsverket under förutsättning att Klippans kommun var med på planerna, då Peab endast vill stå för uthyrning av sina lokaler och inte ta på sig ansvaret att driva förläggningen³⁷. I år drog Peab tillbaka sin bygglovsansökan eftersom de endast ville hyra ut till migrationsverket som i sin tur söker mer permanenta bostäder i dagsläget, men uteslutet inget samarbete i framtiden.³⁸ Många hyreskontrakt sades upp i upptakten till en potentiell flytt och resultatet blev att parken står med ännu fler tomma utrymmen idag.

Är det då en komplikation att F5-området nu är privatägt och hur skulle orten Ljungbyhed i sig påverkas av den tillväxtmotor som parken har potential för? Förutom byggnadsminnena och skyddsbestämmelserna är F5 Ljungbyhed viktig framförallt för

³⁷ Helsingborgs Dagblad [online] *Ljungbyhed kan få flyktingförläggning*. 2015-05-10

³⁸ Helsingborgs Dagblad [online] *Inget asylboende på Ljungbyhed Park*. 2015-05-10

dem som har en emotionell anknytning till området, vare sig de har arbetat där eller bara som civilperson är uppväxt med atmosfären kring det. Vi måste bevara och förvalta förfädernas kulturarv, för inte bara oss själva utan även för efterkommande, men vi skapar också vår egen historia med våra egna tillägg. Dessutom bör vi inte göra tidigare generationers misstag och istället hushålla med resurserna utan att ytterligare belasta vår miljö.

Både lägerhyddan och Gärd sbaracken, som brann upp men ersattes av en kopia, är Infanterilägrets praktexempel på hur viktigt det är för människor att hålla kvar och bevara det gångna. De 41 byggnader som är byggnadsminnesmärkta samt de tre skyddsområdena visar även prov på att platsen är kulturhistoriskt viktig för Sverige. Hela syftet med byggnadsminnen är att bevara de spår av historien som hjälper oss att bättre förstå vårt samhälle genom kulturarv. Under fältstudien var det uppenbart att de delar av parken som stod under skyddsbestämmelser gav ett helt annat uttryck vilket gjorde att jag enklare kunde föreställa mig hur det var under flottiljens glansdagar.

Sedan sommaren 1910 har luften burit flygplan ovanför Ljungbyhed och idag är flygplanen en självklarhet. Jag minns själv högtider hos farföräldrarna, boende 2 km ifrån flygfälten i Ljungbyhed, då jag stod på tomtgräsmattan med ögon och öron fixerade på himlen för chansen att se jetplanen i flygformation under sin dagliga tur. Häftigt i små doser men säkert en stressfaktor i längden. Särskilt om man bor närmre flygfälten än så. På den tiden, när reoplanen var nya, tänkte man nog inte på om bullret påverkade familjerna som bodde precis i anslutning till flottiljområdet. Med tanke på att de flesta arbetade dagligen på området ändå så var det såklart en vardag för dem. Enligt min farfar vande man sig vid oljudet och det kom helt naturligt att pausa mitt i en mening när man samtalande för att låta flygplanen göra sitt. Den stora kontrasten i att ortens nya invånare idag klagat på det i förhållandevis svaga oljudet ifrån motorfordonen som idag håller till på flygfälten antyder att vårt samhälle över tid har ändrat uppfattning om vilken ljudnivå som anses acceptabel.

Golfbanan är ett intressant sätt att interagera fornminnen i en plats utan att utsätta dem för skada. Med hjälp av smart bandesign och placering av hål kan man styra, likt all landskapsarkitektur, hur människor rör sig på platsen och i det här fallet vilken riktning de svingar sina golfslag. Man har även valt att utnyttja terrängen, såsom bombkällaren för utslagsplats, för en ännu mer dynamisk upplevelse för golfarna. Många som förr arbetat på F5, precis som min farfar, har kunnat stanna kvar på flottiljområdet långt efter nedläggningen för att idrotta och umgås tack vare just golfen. Ifrån att en officer fick idén att gräva några få hål i Drottningberget för lite eftermiddagsunderhållning till att 80 år senare fortfarande berika människors vardag är bevis på ett kulturarv som består och fortsätter utvecklas som en viktig del av Ljungbyhed.

Som slutkläm skulle jag vilja påstå att i takt med en idag ökad beredskap för försvaret av landets luftrum och landsgränser, i enlighet med de buller och utsläppsrestriktioner som påverkar flygtimmarna på aktuella övningsfält, så är en potentiell tillbakagång av militär flygverksamhet i framtiden enligt min mening inte helt utesluten för F5 Ljungbyhed.

Metodreflektion

Fördelen med att intervjua en person jag känner väl är att man får raka och ärliga svar som förklarar situationen precis som den är. Nackdelen är att frågorna inte blir lika formella och mycket tid ägnas åt roliga anekdoter. Hade jag haft mer tid kunde fler intervjuer, kanske med någon som jobbar med just förvaltning av parken, gett ett annat perspektiv.

Väldigt mycket tid har gått åt att analysera, jämföra och sortera ut olika kartmaterial för att skapa mig en riktig och rättvis uppfattning av platsen. Anledningen till detta är att angreppssättet för min del har grundat sig i skepsis till materialet.

Enligt J.B. Harley, i *Maps, knowledge and power*, influeras kartografin av förutbestämda normer även om det inte är ett medvetet val av kartografen. Tre aspekter som då omedvetet kan påverka kartbildningen är subtil geometrisk distorsion, kartans "tystnad" där viss information valts bort för att ge plats åt något för ändamålet subjektivt viktigare samt hierarkiska tendenser.³⁹ Det finns aldrig någon karta som är "korrekt" utan man får istället göra ett medvetet urval utifrån vad man söker för specifik information och ha i åtanke att allt som står där inte nödvändigtvis är sanning eller berättar hela historien, precis som jag har gjort med mina schematiska situationsplaner. Flygfotomaterial, med komplement av fotografier av platser i den historiska litteraturen, har självfallet hjälpt till med rumsbildandet men jag har haft svårt att nöja mig om jag inte sett det på plats i verkligheten.

Framtida forskning

För att bygga vidare på min studie kunde det vara intressant att undersöka fler avvecklingsområden och jämföra dem med varandra. Kanske kan man se ett samband i hur vi väljer att utveckla och förvalta områden som inte bara har byggnads- och fornminnen utan även en emotionell kontakt med sin bygd. I Skåne är F10 Ängelholm, LV4 Ystad och P2 Hässleholm tre exempel på områden som efter avvecklingen utvecklats åt helt olika riktningar.

³⁹ Harley, J.B. (1988), sid. 289-294

Referenser

Otryckta källor

Muntlig källa

Lindell, Tore, Kapten och trupputbildare på F5 mellan åren 1946-1989, bosatt i Ljungbyhed, intervju i person angående flottiljområdet under militären och idag samt rundvandring i parken, 2015-04-25

Personlig samling

Martin Lindell, fotografier ifrån F5 Ljungbyhed tagna 2015-04-25 och 2015-05-24.

Arkiv

1936 Flygfotografi av F5 Ljungbyhed - Flygvapenmuseum

Tillgänglig via:

http://digitaltmuseum.se/011014092313?query=Krigsflygskolan&count=109&pos=1&search_context=1

1944 Generalstabskarta Ljungbyhed-Klippan-Röstånga-Perstorp (särtryck ifrån NV Lund 1940 och SV Hässleholm 1941)

Tillgängligt via:

<http://www.klippan.se/kommunpolitik/omklippanskommun/kartorgeografiskinformation/historiskakartor.3338.html>

Produktion: Generalstabens Litografiska Anstalt

1947 Skåne från luften – flygbilder från 40-talet på internet (ruta 621_38 och 621_39)

Tillgängligt via: www.gis.lu.se/geodataFlygbilder.htm

Produktion: Lantmäteriet

Digitalisering och distribution: GIS-centrum, Lunds universitet

1982 Mark- och vegetationsplan för F5 krigsflygskolan Ljungbyhed, Nybrolägrät och herrevads kloster

Produktion: Landskapsarkitekterna Söderblom & Palm

2012 Ljungbyheds adresskarta

Tillgängligt via:

<http://www.klippan.se/kommunpolitik/omklippanskommun/kartorgeografiskinformation/adresskarta.1781.html>

Ortofoto över F5 Ljungbyhed-området

Tillgängligt via: Nedladdningstjänsten GET

Produktion: Lantmäteriet

Fastighetskarta över F5 Ljungbyhed-området
Tillgängligt via: Nedladdningstjänsten GET
Produktion: Lantmäteriet
Byggnader i Dragonlägret
Byggnader i Husarlägret
(Levande dokument med anteckningar rörande militära byggnader i Ljungbyhed)
[2015-05-20]
Produktion: Lennart Persson, meteorolog i Ljungbyhed

Elektroniska källor

Dagens Nyheter. (1998-10-12)

Tillgängligt via: <http://www.dn.se/arkiv/nyheter/nytt-lyft-for-aldrig-bas-trafikflygarna-flyttar-in-i-fore>, [2015-05-10]

Helsingborgs Dagblad. (2010-04-03). *Högtflygande historier om gamla F5.*

Tillgängligt via: <http://www.hd.se/lokalt/klippan/2010/04/03/hogflygande-historier-om-gamla-f5/>, [2015-05-06]

Helsingborgs Dagblad. (2014-06-28). *Ljungbyhed kan få flyktinförläggning.*

Tillgängligt via: <http://www.hd.se/lokalt/klippan/2014/06/28/ljungbyhed-kan-fa-flyktinforlaggning/>, [2015-05-10]

Helsingborgs Dagblad. (2015-02-23). *Inget asylboende på Ljungbyhed Park.*

Tillgängligt via: <http://www.hd.se/lokalt/klippan/2015/02/23/inget-asylboendepa-ljungbyhed-park/>, [2015-05-10]

Ljungbyheds Golfklubb

Tillgängligt via: <http://ljungbyhedsgk.se/klubben/klubbens-historia.aspx>, via länkarna: Klubben/Klubbens historia [2015-04-18]

Ljungbyhed Park

Tillgängligt via: <http://www.ljungbyhedpark.se/om-parken/peab-ab-13196669>, via länkarna: Om parken/ Peab AB [2015-04-18]

Ljungbyheds Militärhistoriska Museum.

Tillgängligt via: <http://www.lmh.se/>, [2015-04-19]

Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (BeBR)

Tillgängligt via:

<http://www.bebyggelseregistret.raa.se/bbr2/anlaggning/visaLagskydd.raa?anlaggningId=21300000015139&page=lagskydd>, [2015-05-12]

Svensk Flyghistorisk Förening. (2015-01-05).

Tillgängligt via: http://www.flyghistoria.org/kronologi/1990_1999.pdf, via länkarna: Flyghistoria/Kronologi Flyget i Sverige/1990-1999 [2015-04-18]

Tryckta källor

Eliasson, Bertil (1983). *Ljungbyhed genom sekler*. Ljungbyhed: Riseberga hembygdsförening.

Haller, Patrik (1974), *Bondeliv i Riseberga och lägerliv på Ljungbyhed*. Lerum: AK-Förlaget.

Harley, J.B. (1988), Maps, knowledge and power. I: Stephen Daniels och Denis Cosgrove (red.), *The iconography of landscape*. Cambridge University Press, Cambridge, sid. 277-312.

Stridsberg, Sven (1996), *Flyget i Ljungbyhed 1926-1996 Krigsflygskolan 70 år*. Svensk Flyghistorisk Förening

Bilaga 1-Regeringsbeslut för byggnadsminne 1995

KULTURDEPARTEMENTET

REGERINGSBESLUT 40

1995-06-29

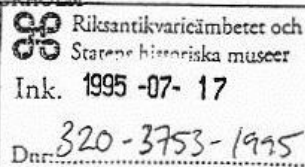
Ku95/654, 655,
656, 657, 681/Ka

Även Mangar 675 nr 81
översjätt fm BM 2003/jh

Riksantikvarieämbetet

Box 5405

114 84 STOCKHOLM

Byggnadsminnesförklaring av vissa statliga bygg-
nadsverk m.m.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att nedan förtecknade byggnadsverk
skall vara statliga byggnadsminnen enligt förordningen
(1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. Regeringen
fastställer även de avgränsningar och skyddsföreskrifter
för byggnadsminnena som framgår av bilagorna till detta
beslut (bil. 1-5).

Byggnadsverk	Kommun	Län	Bilaga
Arbottna herrgård K0140, Muskö socken	Haninge	AB	1
Franska kasern K0034.008 Fårösund, Bunge socken	Gotland	I	2
Revingehed P7/FO11, Revinge socken	Lund	M	3
P7/FO11 K0002	Ystad	M	4
F5/K0006: Dragonlägret, Husarlägret och Infanteri- lägret på Ljungbyhed, Riseberga socken	Klippan	L	5

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress
Jakobsgatan 26

Telefon växel 08 - 405 10 00
Telefax 08 - 21 68 13
Telex 11461 LOENDEP S

Bilaga 5

Avgränsning och skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Dragonlägret, Husarlägret och Infanterilägret på Ljungbyhed, Klippans kommun, Kristianstads län

Avgränsning

Följande byggnader ingår i byggnadsminnet:

Byggnad nr

K 0006. 001 Kansli
004 Expeditionsbyggnad
009 Flygarhall
014 Förråd
016 Sjukhus
018 Gymnastikbyggnad
019 Förråd
021 Förläggingsbarack
022 Förläggingsbarack
023 Förläggingsbarack
025 Förläggingsbarack
051 Förläggingsbarack
055 Förläggingsbarack
056 Expeditionsbyggnad
057 Expeditionsbyggnad
058 Förläggingsbarack
059 Förläggingsbarack
061 Officersmäss
062 Officersmäss
063 Marketenteri
065 Restaurang
070 Förrådsbyggnad
074 Tälttork
081 Hangar
118 Förrådsbyggnad
125 F.d. förrådsbyggnad
126 Förrådsbyggnad
207 Vattentorn
226 F.d. bostadshus
227 Förläggingsbarack
229 F.d. bostadshus
418 Förläggingsbarack

419 Förläggingsbarack
423 Stabsbyggnad
424 Officersbarack
425 Officersbarack
426 Officersbarack
427 Förläggingsbarack
429 Officerspaviljong
436 Förläggingsbarack
Lägerhydda

Skyddsföreskrifter

1. Byggnaderna får inte rivas eller flyttas, ej heller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. För byggnaderna nr 018, 019, 055, 056, 057 och 227 gäller endast rivnings- och flyttningsförbudet.
2. Ingrepp får inte göras i bärande stomme eller ursprunglig rumsindelning i byggnaderna nr 004, 009, 229 och 429.
3. Ingrepp får inte göras i bevarad, äldre fast inredning såsom paneler, kakelugnar samt dörr- och fönstersnickerier.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och färger, på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det på situationsplanen markerade området skall vårdas och hållas i sådant skick att dess karaktär inte förvanskas. Ytterligare bebyggelse eller ändringar av mark och vegetation får inte tillkomma.

Om det av särskilda skäl anses nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna, att häva skyddet eller att överlåta byggnadsminnet, skall ansökan härom inges till Riksantikvarieämbetet i enlighet med 6-10 §§ förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m.

